

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS ĮMONIŲ
ĮSTATYMO NR. I-722 15 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU
– ĮSTATYMO PROJEKTAS) (TAP NR. 20-784) (TAIS NR. 20-6759) IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO, KURIUO ŠIS ĮSTATYMO PROJEKTĄ
SIŪLOMA TEIKTI LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI, PROJEKTO (TAP NR. 20-783)
(TAIS NR. 20-6757) (TOLIAU KARTU – TEISĖS AKTŲ PROJEKTAI)**

2020-05-13 Nr.NV-1320

Vilnius

Įvertinus teisės aktų projektų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atkreiptinas dėmesys, jog sprendžiant analogišką Įstatymo projekto aiškinamajame rašte aprašytai problemą dėl valstybės valdomų akcinių bendrovių ir uždaryjū akcinių bendrovių, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 444 pakeitė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. sausio 14 d. nutarimą Nr. 20, numatydama, kad *Lietuvos Respublikos Vyriausybė gali nustatyti mažesnę bendrovėms nustatytą dividendams išmokėti skirtą pelno dalį, jeigu išmokėjus dividendus, dėl karo, nepaprastosios padėties, mobilizacijos, karantino, ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliojo įvykio metu apribotos veiklos yra reali galimybė bendrovei tapti nemokiai*. Manytina, jog laikantis nuoseklumo ir Įstatymo projektu turėtų būtų siūloma nustatyti analogišką nuostatą valstybės ir savivaldybės įmonių atžvilgiu. Tuo tarpu Įstatymo projektu siūloma numatyti ne tik siauresnį įmonės finansinius sunkumus sukėlusią priežasčių sąrašą (*tik ekstremalioji situacija ar karantinas*), bet ir išplėsti pačių atvejų, kuomet galėtų būti mažinama į atitinkamą biudžetą mokama pelno įmokos dalis, sąrašą, t. y., *pelno dalies nemokėjimo galimybė siejama ne su vienintele sąlyga – įmonės nemokumu*, bet papildomai numatoma, kad pelno įmoka galėtų būti mažinama ir tuomet, kai įmonė *negalėtų pritraukti papildomų lėšų, reikalingų veiklos tęstinumui užtikrinti, arba turėtų pritraukti papildomas lėšas nepalankiomis rinkos sąlygomis*. Pažymėtina, jog aptariamoms aplinkybės yra iš esmės vertinamojo pobūdžio, neaišku, kokiais kriterijais remiantis būtų padaromos atitinkamos išvados, taip pat neaišku, kodėl akcinių bendrovių ir uždaryjū akcinių bendrovių atžvilgiu tokia galimybė nėra numatyta. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, *siūlytina laikytis nuoseklumo ir Įstatymo projektu siūlyti analogišką nuostatą, kaip ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. balandžio 29 d. nutarime Nr. 444 numatytoji*.

2. Manytina, jog teisiškai ydingas yra pačios Įstatymo projektu siūlomos nuostatos dėstymas, nes galimybė Lietuvos Respublikos Vyriausybei ar savivaldybės tarybai mažinti atitinkamai valstybės ar savivaldybės įmonės pelno įmokos dydį siejama net ne tiesiogiai su pačios įmonės dėl įvestų suvaržymų patirtais sunkumais, o tiesiog su faktu, kad sektorius, kuriame veikia įmonė, patyrė esminių veiklos suvaržymų. Taigi teoriškai įmonės mokėtina pelno dalis galėtų būti mažinama įmonei pačiai net ir nepatyrus finansinių sunkumų (arba patyrus sąlyginai nedidelius sunkumus), t. y., atsižvelgiant vien į faktą, kad visam sektoriui būtų nustatyti tam tikri suvaržymai. Todėl praktikoje galėtų pasitaikyti skirtingų siūlomo teisinio reguliavimo interpretacijų ar piktnaudžiavimo atvejų.

Atkreiptinas dėmesys, kad teikdama išvadą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 444 padarytiems Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 20 pakeitimams, pati Susisiekimo ministerija siūlė, kad analogiškos nuostatos turėtų būti nustatytos ir valstybės bei savivaldybės įmonių atžvilgiu, atitinkamai keičiant Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą (Susisiekimo ministerijos 2020 m. balandžio 16 d. raštas Nr. 2-1911). Todėl nesuprantama, kodėl Įstatymo projektu Susisiekimo ministerija siūlo nustatyti kitokį teisinį reguliavimą.

3. Nors Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas aiškinamajame rašte grindžiamas siekiu sušvelninti dėl COVID-19 pandemijos paskelbto karantino ir jo metu taikomų verslo veiklos ribojimų valstybės ir savivaldybės įmonių patirtas neigiamas pasekmes, tačiau nenumatoma, kad šis teisinis reguliavimas galiotų skirstant tik 2019 m. valstybės ar savivaldybių įmonių pelną. Atsižvelgiant į tai ir į faktą, kad Įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Vyriausybei siūloma svarstyti skubos tvarka, siūlytina apibrėžti Įstatymo projektu siūlomo teisinio reguliavimo galiojimo terminą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 15 straipsnio 5 dalies 1 punkte nustatyta, jog *įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija negali tvirtinti jai pateikto sprendimo dėl įmonės paskirstytinojo pelno (nuostolių) paskirstymo projekto, kuriame numatyta į valstybės ar savivaldybės biudžetą mokama įmonės pelno įmoka, jeigu įmonė yra nemoki ar po į valstybės ar savivaldybės biudžetą sumokėtos pelno įmokos taptų nemoki*. Todėl, jeigu norima nustatyti išlygą dėl pelno dalies, mokėtinės į valstybės ar savivaldybės biudžetą, mažinimo, kuri galiotų nuolat, siūlytina įsivertinti, *ar nepakaktų Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 15 straipsnio 9 dalies tiesiog papildyti šio straipsnio 5 dalies 1 punkte aptartu atveju* (svarstyтина, ar į tokių atvejų sąrašą neturėtų būti įtrauktas šio straipsnio 5 dalies 3 punkte aptartas atvejis), kas reikštų, kad jeigu valstybės ar savivaldybės įmonei dėl pelno dalies sumokėjimo į atitinkamą biudžetą gręstų nemokumas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar savivaldybės taryba galėtų priimti sprendimą dėl šios įmokos mažinimo, nepriklausomai nuo to, ar tuo metu būtų normalios veiklos

sąlygos, ar būtų įvestas karantinas, ekstremalioji situacija, nepaprastoji padėtis, ar pan., t. y., sprendimas būtų priimamas vertinant tik patį įmonės nemokumo grėsmės faktą, o ne priežastis, dėl kurių tokia situacija susidarė. Tačiau pažymėtina, kad tokiu atveju negalėtų būti siūloma Įstatymo projektą svarstyti skubos tvarka ir tokio teisinio reguliavimo būtinumas negalėtų būti siejamas išimtinai tik su COVID-19 pandemijos pasekoje įvestų ribojimų sukeltomis neigiamomis pasekmėmis.

4. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 38 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, 18 ir 25 punktais, siūlytina Įstatymo projektą suderinti su suinteresuotomis institucijomis: Ekonomikos ir inovacijų, Finansų, Teisingumo ministerijomis.

5. Atsižvelgiant į tai, kad pagal siūlomą teisinį reguliavimą valstybės biudžetas galėtų netekti dalies pajamų, siūlytina pateikti vertinimą, kokį poveikį Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas turėtų valstybės finansams.

Teisės grupės vyresnysis patarėjas

Ramutis

Prišmantas

Ramutis Prišmantas, tel. +370 706 63792, mob. +370 698 42314, el. p. ramutis.prismantas@lrv.lt